

Babišův nekonečný střet zájmů: nevyřešený dluh, který ohrožuje Česko i EU

24.9.2025 - | Transparency International ČR

Střet zájmů předsedy hnutí ANO a oligarchy Andreje Babiše je dlouholetým a stále nekončícím příběhem. Jeho podnikání a vztah ke koncernu Agrofert zatěžuje řadu institucí v Česku a Evropské unii. Jako nevyrovnaný starý dluh se znovu vrací. Příčin se nabízí nepřeborné množství. Podněty Transparency International ČR (TI). Auditní zprávy Evropské komise. Pravomocná rozhodnutí českých soudů. Čtyřletá neschopnost a neochota vlády Petra Fialy (ODS) upravit mezery v zákoně o střetu zájmů. Elementárním spouštěčem je ale hlavní postava celé kauzy - premiér Babiš. Ten dodnes účelově sedí na dvou židlích, jedné politické a druhé byznysové.

Ano, je opět před volbami, tak jako téměř každý rok v Česku. Tentokrát se jedná o volby do Poslanecké sněmovny a ty nám posléze prozradí, kdo bude sestavovat novou vládu. Pokud se stane vítězem voleb hnutí ANO a prezident Petr Pavel pověří sestavením vlády již zmíněného Andreje Babiše, je nasnadě si detailně rozebrat, co se může odehrát, pokud se opět stane premiérem v rámci aktuálního legislativního rámce.

Vzhledem k tomu, že sám Babiš široké veřejnosti setrvale odmítá vysvětlit, ačkoliv by si to občané zasloužili před samotnými volbami vědět, jak hodlá situaci řešit, přináší TI právní analýzu jeho střetu zájmů.

Na úvod dodejme, že to byla právě naše nevládní protikorupční organizace, která v červnu 2018 upozornila podněty české a evropské instituce na důkazy, že Babiš je nadále ovládající osobou koncernu Agrofert.

Následně se rozeběhl kolotoč pozastavených a odblokovaných evropských prostředků pro Agrofert, auditů zaměřených na objasnění celé situace, série žalob a pravomocných rozsudků, které mají v důsledku společný jmenovatel – potvrzují střet zájmů Andreje Babiše v době, kdy zastával funkci premiéra a dávají tak TI za pravdu.

Nezapomínejme, že současný stav není jen chybou Babiše, ale jak připomíná výkonný ředitel TI David Kotora, jedná se i o slabiny samotné legislativy, naposledy novelizované v roce 2017.

„Hlavní zodpovědnost za nejasnosti a mezery týkající se zákona o střetu zájmů nyní nese vláda Petra Fialy (ODS), která nebyla za uplynulé čtyři roky schopna ani ochotna prosadit potřebnou novelu a zacelit dlouhodobě známé slabiny, ačkoliv v předvolební kampani v roce 2021 to byl jeden z hlavních slibů. Vyšší politická kultura a předcházení střetům zájmů zůstalo jen předvolebním heslem. Jedním z nejviditelnějších příkladů je exministr spravedlnosti Pavel Blažek (pozastavil členství v ODS kvůli kauze bitcoin) a jeho etický střet zájmů,“ podotýká.

Bude Babiš jako člen vlády či premiér ve střetu zájmů?

Ano, pokud se Andrej Babiš v rámci aktuálního legislativního nastavení opět stane členem vlády či premiérem, tak se dostane do střetu zájmů, jak v Česku, tak i v EU, protože je nyní majoritním

akcionářem koncernu Agrofert, jehož společnosti dlouhodobě čerpají zakázky a dotace z českých i evropských rozpočtů, což je členům vlády zakázáno.

Nedávná pravomocná rozhodnutí soudů, po kterých sám Andrej Babiš a jeho spolustraníci volali, potvrzují výklad v neprospěch jeho osoby, takže je zřejmé, že zákon o střetu zájmů platí i tam, kde se politici a jimi ovládané instituce snažili zpochybňovat jeho dosah.

To ale neznamená, že legislativa funguje beze zbytku – pokud by se Andrej Babiš znovu dostal do vlády, právní rámec by ho sice v zásadě měl omezit, ale kvůli mezerám a slabým kontrolním nástrojům stále existuje riziko, že samotné řešení bude vleklé a hnutí ANO a jím ovládané instituce se opět budou snažit o bagatelizaci střetu zájmů jeho předsedy.

Známe obecné řešení střetu zájmů?

Ano, v prvé řadě se jedná zejména o otázku vyšší politické integrity a osvěty. Střet zájmů v řadě případů nemusí znamenat nutně závažný problém, pokud se ohlásí včas a dopředu a osoba, která se v něm nachází se například vyloučí z hlasování. V Česku jsme ale opakovaně svědky situací, kdy u politiků převládá jejich osobní zájmy nad těmi veřejnými, což se v důsledku odráží v nízké politické kultuře.

Právní řešení problematiky střetu zájmů je dlouhodobě známo a politici ho mají na stole již několik let. Související legislativa se přímo dotýká zákonodárců, proto vždy bude narážet na politickou (ne)ochotu zacelovat skrze novelizace potřebné mezery.

Což potvrzuje i vládní koalice vedená Petrem Fialou. Ta nebyla schopna i přes pohodlnou většinu v Parlamentu vyřešit zjevné mezery v zákoně o střetu zájmů, ačkoliv se k tomu zavázala ve svém programovém prohlášení. Některé strany v čele s ODS dokonce otevřeně spolupracovaly s hnutím ANO při blokování legislativních řešení.

„Vláda @P_Fiala snahu o vyšší politickou kulturu a předcházení střetu zájmů deklarovala ve svém programové prohlášení, ale reálná ochota pustit se do komplexní systémové novely byla a je velmi nízká,“ komentuje pro @iROZHLAS.cz ředitel TI @david_kotora. <https://t.co/UMi2i0oMH6>

— Transparency International (TI) (@Transparency_CZ) September 18, 2025

Vlastnictví podílů ve společnostech veřejným funkcionářům zákon o střetu zájmů přímo nezakazuje. Pro členy vlády je však stanoveno omezení co do čerpání dotací a získávání veřejných zakázek společnostmi, v nichž oni sami nebo jimi ovládané osoby vlastní podíl větší než 25 %.

Co je naopak zákonem některým veřejným funkcionářům zakázáno, je účast v řídicích a kontrolních orgánech podnikajících společností.

Bavíme se zejména o střetu zájmů ve vztahu k médiím, veřejným zakázkám a dotacím. Veřejní funkcionáři by neměli být ovládajícími osobami soukromých společností provozujících média či televizní vysílání, členové vlády navíc ani těch, které čerpají dotace a realizují veřejné zakázky.

Přílepek Jakuba Michálka (Piráti) k zákonu o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, který posléze Ústavní soud vyhodnotil jako protiústavní, byl jediným hmatatelnějším krokem tehdejší vládní koalice pomoci částečně výše uvedené mezery v zákoně o střetu zájmů zacelit. Právě forma přílepku se však následně stala důvodem, pro který jej Ústavní soud zrušil, aniž by se k úpravě

samotné věcně vyjádřil.

Přestože vláda Petra Fialy slibovala tzv. „deagrofertizaci“ státní správy a rázné řešení střetu zájmů předchozího premiéra Babiše, nikdy se vážně nesnažila o potřebné úpravy legislativy ani vymáhání prostředků po holdingu Agrofert, k čemuž daly základ klíčová rozhodnutí evropských institucí a českých soudů.

Hnutí ANO vytvořilo a udržovalo za Babišovy vlády strukturu napříč veřejnou správou, která zajišťovala nerušený tok peněz směrem k firmám Andreje Babiše, a měla to být právě politická vůle nové vlády situaci změnit – to se ale nestalo.

„Aktuální předvolební taškařice v podání ministra zemědělství Marka Výborného (KDU-ČSL), který se s mnohaletým zpožděním a až po tlaku ze strany médií a odborné veřejnosti rozhodl po koncernu Agrofert vymáhat dotace, což úřady zatím nepotvrdily, jen dokládá opravdové motivace Fialova kabinetu. Opět, jako tolikrát v minulosti, zůstala další česká vláda jen u předvolebních hesel a slibů,“ objasňuje David Kotora.

Nedivme se, že Česko (56 bodů ze 100 možných) se soustavně potácí pod průměrem EU (62 bodů) v aktuálním Indexu vnímání korupce za rok 2024.

Česko pokleslo v Indexu vnímání korupce. Pro vládu @P_Fiala není protikorupční agenda prioritou

Kdo si v CPI vede nejlépe a nejhůře? Jak zní expertní hodnocení ČR? A jak vnímat Index vnímání korupce?

Přečtěte si zprávu TI

<https://t.co/AeNd8XEaWT> [pic.twitter.com/Ys336vXZsf](https://t.co/Ys336vXZsf)

— Transparency International (@Transparency_CZ) February 11, 2025

Má Andrej Babiš možnost svůj střet zájmů vyřešit?

Ano, Andrej Babiš má v současném legislativním nastavení de facto jen tři možnosti. Pokud hnutí ANO zvítězí v nadcházejících volbách do Sněmovny a bude sestavovat nový kabinet a Babiš bude jeho členem či předsedou, tak koncern Agrofert může především přestat čerpat veřejné prostředky z českých i unijních rozpočtů. Druhou možností Andreje Babiše je prodej jeho koncernu, takže nebude jeho ovládající osobou. No a třetí variantou je pak nebýt premiérem či členem vlády.

Dalším scénářem samozřejmě může být, že celou kauzu týkající se střetu zájmů bude Andrej Babiš a celé hnutí ANO ignorovat a bagatelizovat, tak jako tomu bylo během jejich poslední vlády. Snahou bude opět různá důležitá řízení zdržovat, bagatelizovat jejich dopad a odmítat převzít odpovědnost za dodržování nastavených pravidel. To bude nyní těžší než za předchozího působení Babiše v čele vlády, protože EU i české soudy a instituce již vydaly klíčová rozhodnutí v této kauze.

To vše posléze teoreticky může vyústit ve snahu o zmírnění české legislativy, respektive zákona o střetu zájmů, kterou by mohlo hnutí ANO a jeho předseda iniciovat. Opět bychom byli svědky privatizace veřejného zájmu, kdy se pravidla hry ohýbají ve prospěch soukromého podnikatele a jedná se tak o nejvyšší a nejvážnější formu korupce. To by však nebylo tak snadné na úrovni evropské.

Za vlády Andreje Babiše jsme byli svědky toho, jak jednotlivé instituce pod jeho vlivem hledaly všechny možné důvody a zdánlivě neřešitelné právní problémy, jen aby nemusely reagovat na zjevný střet zájmů tehdejšího premiéra.

„Základní podstatou řešení střetu zájmů nadále zůstává jeho předcházení. Není systémové v každém jednotlivém případě čekat na rozhodnutí soudů. Úřady, instituce i státní společnosti mají přístup k veřejně dostupným informacím či registrům, jakým je například evidence skutečných majitelů, neměly by se proto alibisticky rozhodování vyhýbat a dlouhodobě vystavovat veřejné rozpočty rizikům, které nahrávají soukromým zájmům,“ vysvětluje Jan Dupák, vedoucí právník TI.

<https://t.co/A7oPioRlyd>

Ministr zemědělství Marek Výborný (KDU-ČSL) přislíbil, že ještě v září padnou první rozhodnutí k vymáhání dotací od Agrofertu Andreje Babiše, příslušné úřady však říkají, že dosud nemají ani harmonogram, ani jasno v postupu. Žádná z institucí zároveň...
pic.twitter.com/M4B6KNdfgB

— Deník N (@enkocz) September 19, 2025

Svěřenský či slepý fond ani přepis na osoby blízké nejsou řešením

Ano, je to tak, Babišovy svěřenské fondy (AB private trust I a II) nikdy nebyly řešením střetu zájmů expremiéra. Andrej Babiš byl jejich zakladatelem a také obmyšleným, tedy jediným příjemcem výhod plynoucích z fondů. Správce fondu byl kontrolován Radou protektorů, kterou ale tvořili právníci napojení na Agrofert a také Babišova manželka Monika. Andrej Babiš své fondy nastavil tak, že nad nimi, a tedy i firmami do fondů vloženými, měl nadále absolutní moc.

Podnikatel a předseda hnutí ANO také mohl jedním podpisem opět získat formální kontrolu nad Agrofertem, což se opět potvrdilo jejich zrušením koncem loňského roku, kdy se Andrej Babiš stal znovu oficiálně majoritním akcionářem celého koncernu.

„O odstínění a nezávislosti celé struktury svěřenských fondů tedy nemohla být řeč. V zákoně o střetu zájmů se také neuvádí, že tyto fondy jsou řešením. Vše bylo vytvořeno účelově a tzv. na oko,“ objasňuje vedoucí analytik TI Marek Chromý.

Slepý fond (z anglického „blind trust“), tedy právní uspořádání, kdy majitel vložených prostředků nemá přehled o tom, jak je s jeho podílem nakládáno, není také v tomto případě možným řešením.

Koncern Agrofert tvoří více než 200 firem, které dělají celou řadu akvizic a zároveň řada z nich také čerpá národní i evropské dotace a zakázky. Babiš by nadále měl přehled, mimo jiné například z veřejných zdrojů, o možných podnikatelských aktivitách Agrofertu. Zřízení slepého fondu v České republice navíc právní řád neumožňuje, Andrej Babiš by tedy musel zvažovat přesun do zahraničí.

Přepis na osoby blízké, respektive na rodinné příslušníky bude vždy vzbuzovat pochybnosti o střetech zájmů a v čím zájmů potenciální premiér či člen vlády jedná. Kdyby Andrej Babiš převedl koncern Agrofert na osoby blízké, český zákon o střetu zájmů by tím zřejmě dokázal obejít, na evropské předpisy by to ale stačit nemělo.

Hrozí postih u střetu zájmů?

Ano, zákon o střetu zájmů stanoví, že Babišovy firmy v rámci koncernu Agrofert nebudou smět

čerpat veřejné prostředky formou zakázek a dotací. Bude tak na příslušných institucích, úřadech a dotačních orgánech, aby tuto situaci zohlednily ve vztahu k proplácení veřejných financí společností ovládaným Andrejem Babišem.

Nadto na úrovni členské sedmadvacítky opět hrozí poškození dobrého jména České republiky kvůli potenciálním zásahům ze strany Evropské komise (pravděpodobné pozastavení EU dotací pro Agrofert) a Evropského parlamentu (například rezoluce o vyřešení střetu zájmů premiéra členské země), což bude mimo jiné mít vliv na mezinárodní vztahy a vše bude rámováno titulky v zahraničních médiích.

Andrej Babiš by proto měl otevřeně a transparentně široké veřejnosti vysvětlit, a to ještě před samotnými sněmovními volbami, jak hodlá svůj střet zájmů vyřešit. Nadále totiž panuje riziko, že bude pokračovat bagatelizace celé věci, a to nejen ze strany Babiše a dalších představitelů hnutí ANO, a opět tak budeme zažívat privatizaci veřejného zájmu.

□ Andrej Babiš mlčí o tom, jak hodlá v případě vstupu do vlády vyřešit svůj střet zájmů – tedy vlastnictví holdingu Agrofert.

□ Prezident Pavel si nechává zpracovat posudek, zda Babišův střet zájmů není překážkou pro jeho jmenování premiérem.<https://t.co/z7LyUosj28>

— Seznam Zprávy (@SeznamZpravy) September 9, 2025

Zákon o střetu zájmů mimo to zakazuje kumulaci politické moci a vlastnictví médií. Nejvyšší možnou sankcí za porušení zákona je pokuta ve výši až 250 tisíc korun, o níž se v letech 2018 až 2020 vedlo na základě podnětu TI řízení u Městského úřadu v Černošicích. Babiš v tomto řízení nakonec pokutu nedostal. Následně ale své mediální společnosti v roce 2024 prodal, takže nyní nemá tento zákaz na jeho podnikání vliv.

Bude se TI kauzou dále zabývat?

Ano, hodláme znovu přispět vlastní expertízou v řešení celé kauzy. Pokud se Andrej Babiš opět stane členem vlády či premiérem a bude porušovat českou i unijní legislativu, TI je připravena jednat, tak jako to činíme i u dalších politiků napříč spektrem, a skrze podněty se znovu obrátíme na relevantní české a evropské instituce, aby se touto kauzou opět začaly zabývat. Situace bude záviset na tom, jaký přesný model fungování by Andrej Babiš po případném úspěchu v říjnových volbách zvolil.

Projekty a kauzy: Střet zájmů Andreje Babiše

<https://www.transparency.cz/babisuv-nekonecny-stret-zajmu-nevyreseny-dluh-ktery-ohrozuje-cesko-i-eu>